
Informe sobre la Música Valenciana de tradició oral: accessibilitat dels arxius sonors

Autor: Css. Llegat Històric i Artístic
Aprovació: Ple, 23 juny 2025

A finals dels anys 30, la firma "Pàtria" realitzà una sèrie de discos amb la col·laboració de Béla Bartók, Lajtha i d'altres. Aquestes valuosíssimes sèries foren continuades després de la Segona Guerra Mundial; però només a partir de 1964 sorgí una nova etapa en la publicació d'enregistraments de música popular, quan tingué lloc a Budapest la conferència del Consell Internacional de Música Popular.

Dr Mihály Ittzes_1938-2018_ (professor de l'Institut
Zoltan Kodály. Hongria) ¹

Io sono una musicista che a un certo momento della sua vita, uscita dal conservatorio e dal corso di specializzazione con Segovia... mi sono appassionata alla musica di tradizione orale. Una musica che porta in sé anche i valori della musica classica che è successiva alla musica di tradizione orale. Io mi sento per nulla schizofrenica se oggi scrivo un quintetto per arpa e domani scrivo un canto popolare ²

Giovanna Marini _1937-2024_ (cantant, compositora,
investigadora i
etnomusicòloga)

I. Introducció.- OBJECTIU I PRETENSIONS DE L'INFORME

L'objectiu d'aquest informe és proposar unes consideracions entorn a les gravacions de música tradicional valenciana fetes a persones del poble, amb intenció recopiladora: consideracions que expliquen diversos aspectes entorn de la gènesi o història de les accions que han desplegat estudiosos i aficionats amb l'objecte de recopilar les músiques i cançons que han aparegut per tradició oral en la memòria de la població contemporània de les comarques valencianes i que han produït, en alguns casos, col·leccions o fons amb diverses utilitats potencials.

Però sobre tot l'informe vol proposar consideracions entorn del valor dels *audios* què contenen cançons i músiques tradicionals, dels serveis culturals que poden oferir tant els propis documents sonors com els arxius que els contenen, del caràcter patrimonial que tenen tals gravacions i de la dificultat, de la confusió, de l'ambigüitat en el reconeixement de la rellevància que se'ls atorga.

¹ <https://kodaly.hu/faculty/dr-mihaly-ittzes-125406>

² <https://agenparl.eu/2025/04/29/giovanna-marini-il-coraggio-nella-mani/#:~:text=%C2%ABIo%20sono%20una%20musicista%20che,alla%20musica%20di%20tradizione%20orale>

En èpoques relativament recents, al voltant de la dècada de 1950, la baixa valoració que patia la població valenciana de tot allò referent a la seua identitat, la seua cultura i la seua llengua, mostrava un rebuig particular del so característic que mostrava la música tradicional autòctona i de la manera de cantar de la població rural. Aquest rebuig venia incrementat pel prestigi i l'aura de modernitat que aportaven les noves músiques afroamericanes que venien a innovar la mentalitat sonora d'una nova època que feia la seua aparició i que ubicava el so tradicional en el lloc de "allò que calia superar".

Aquell rebuig va anar canviant per un respecte progressiu a partir del canvi de sensibilitats que es va produir al voltant del 1968, com a data emblemàtica. Però el dèficit d'autoestima de l'època precedent no va desaparèixer totalment i ha arribat als nostres dies en distintes prevencions, formes encobertes i sobre tot en mirades a una altra banda per part de molts responsables culturals quan el tema es planteja directament.

En aquest informe argumentarem per tal de rehabilitar el prestigi d'aquest actiu cultural que és la música de tradició oral, com un paquet patrimonial d'entitat, d'utilitat i de futur.

Aquest informe presentarà panoràmicament els arxius sonors valencians que contenen músiques de tradició oral i abordarà la situació present de cadascun d'ells, les necessitats actuals i recomanarà a qui en tinga responsabilitat possibles accions per a que aquests arxius presten a la societat, les utilitats que encara no poden atendre i que poden arribar a abastar.

Encara que s'informarà dels arxius valencians tant públics com privats, es centrarà l'atenció en aquells que són propietat de la Generalitat Valenciana, que són en definitiva aquells sobre els quals l'administració pública -a qui va adreçat fonamentalment aquest informe- pot redissenyar un camí transitable per a la nostra època i, sobretot, actuar amb diligència en aquest objectiu.

II. RELLEVÀNCIA CULTURAL DELS ARXIS SONORS DE MÚSICA DE TRADICIÓ ORAL

Cal invocar com a primer valor ben cert dels arxius sonors de música de tradició oral, tota la legislació i totes les recomanacions entorn a la rellevància del folklore com a un patrimoni que cal preservar, conservar, enaltir i, aprofitar en aquells actius que poden fer un servei a la pròpia societat. Es tracta de lleis i disposicions legals internacionals de la UNESCO, de l'estat espanyol i del nostre autogovern autònom. No cal, doncs fer una relació d'enllaços i sigles referencials, que ja estan a l'abast de tothom i que són ben coneguts.

Abans d'arribar al naixement de les societats urbanes i de la societat de consum, la música durant segles ha tingut funcions diferents perquè ha estat un instrument cultural propi de la població i un producte cultural nascut des de la creativitat popular.

De què estem parlant, doncs, quan ens referim a totes les cançons i melodies que encara recorda la població actual i que li han arribat per transmissió oral?

Estem parlant de tot el conjunt de cançons i melodies que les anteriors poblacions han anat creant i utilitzant al llarg dels segles per ajudar-se a viure, per desenrotllar la seua creativitat, pel gaudi de sentir la música i d'assaborir l'experiència estètica .

Tot aquest conjunt de cançons i melodies constitueix el que avui coneixem com a folklore musical de la tradició oral valenciana. Aquests repertoris cançonístics i instrumentals responen als diferents moments de la vida d'aquella societat rural que les creava i les vivia: desde les diferents activitats de treball fins les cites del calendari anual i del calendari vital: cançons de treball agrícola, de llaurar, de batre, cançons de treball domèstic, normalment en format de cant individual, per a dormir els xiquets, per a jugar, per a memoritzar, cançons de diversió, cançons i melodies de Nadal, de Pasqua, cants de l'aurora, (els únics cants de format col·lectiu que ens han arribat), cants de passió, de devocions diverses, gojos als sants, d'estiueig, cançons a la vora del foc, a la fresca a la porta de casa, cants al magatzem de taronja o al taller de costura, cants de naixement, cants de mort, cants de vetlatori, cants amb els temes més diversos: romanços i cançons narratives, de crònica i crítica, de burla , de broma, humorístiques, cants eròtics, cants d'amor, tocs de processó, de cavalcada, melodies de danses rituals executats per dolçaina i tabal, de balls de diversió (jotes, seguidilles, fandangos, etc.) executats per rondalla de corda polsada (llaüt, bandúrria, mandolina) i de corda batuda o només de corda batuda (guitarra, guitarrons -mascle o femella-), danses de carrer, de balls plans, rodats, de plaça, interpretades per dolçaina o per secció de vent de banda o per banda sencera, cants i tocs de rondar, cants i tocs de carrer com les jotes de quintos que tocava una rondalla mixta de corda i vent, igual com els d'estil o cants a l'aire també introduïts per rondalla mixta, cants per la de l'ú, per la de l'u i el dos, per la de l'u i el dotze...

Tot això i molt més ens ha arribat fins als nostres dies, passant el filtre que altres peces i repertoris i instruments no han superat, restant en l'oblit. I tot aquest cabal o patrimoni ha arribat en un codi musical, en un llenguatge musical en molts aspectes de factura occidental, però incloguent de manera mestissa elements estructurals totalment aliens a la norma dels nostres conservatoris, elements que provenen dels mons sonors àrab i oriental, que ja fa anys el seu us està en decliu a València: elements com l'afinació atemperada, la rítmica interna o lliure, els sofisticats ritmes coixos o *aksak*, segons el terme turc, la melismació, aspectes, com diem, aliens a la música occidental que han estat obviats o, fins i tot, desacreditats per l'ortodoxia.

La música culta en Occident ha anat separant-se estèticament dels estils de les músiques populars -que ara i ací nosaltres ja adjectivem com a tradicionals-, i han anat desenrotllant-se en molts aspectes per camins divergents de la lògica sonora tradicional. Ha estat aquesta una de les causes -a banda de la moderna globalització cultural- de la decadència i la fugida del talent en l'estètica musical popular.

És sobre tot eixa estètica divergent de la norma acadèmica occidental la que podem discernir només a través dels arxius sonors que contenen *audios* amb interpretacions de la població que encara avui manté en la memòria un repertori i que sap interpretar-lo amb aquella manera de conduir-se musicalment que posseïen els avantpassats.

Això és el que confereix a aquests *audios* un valor patrimonial en perill d'extinció perquè són portadors d'un sistema expressiu que pot aportar novetats interessants a l'actual musical de consum que va simplificant-se i homogeneïtzant-se amb una perspectiva d'exhauriment estètic galopant.

Així ho estima un sector de població que s'ha compromés en desenrotllar iniciatives creatives per a mantindre aquelles formes musicals de la tradició o per restaurar aquelles altres formes musicals que van evaporant-se i assimilant-se a la lògica sonora de l'Acadèmia; així ho estimen aquells que s'han compromés a rehabilitar el prestigi de l'antiga manera de conduir-se musicalment, i que són conscients de la rellevància que aquesta recuperació pot aportar a la vida cultural, a la cohesió social i a la cultura global, aquells que voldrien encomanar a la població l'afecte i l'aproximació a la tradició musical. Per aquest sector de població l'escolta assídua i reiterada, al llarg del temps, dels *audios* amb interpretacions de cant i música tradicionals és l'exercici principal per a incorporar al seu coneixement i a la seua destresa la conducta musical de la tradició. Per consegüent els arxius sonors de música de tradició oral contenen els materials bàsics a partir dels quals es pot desenrotllar la pedagogia i la didàctica per a l'aprenentatge musical des de la tradició valenciana.

III. REDISENYAR UN CAMÍ TRANSITABLE PER A LA NOSTRA ÈPOCA

És evident que la tecnologia, tal com va desenrotllant-se exponencialment en les darreres dècades, i la mentalitat de la població tal com va adaptant les seues capacitats i la seua conducta als mecanismes d'aquest progrés tecnològic, afecten amb incidències específiques els programes i les accions que s'han desenvolupat fins avui amb l'objectiu de recuperar i reciclar la cultura popular de la tradició valenciana. I particularment, de la música de tradició oral.

Ja des del principi de l'informe, avancem quina serà la recomanació final, quina és la necessitat inajornable i el nou camí que s'ha de delinear en aquesta tasca recuperadora. Ho direm així: **cal que s'arbitre l'accés públic als *audios* de música tradicional. I que es proveïsca aquest accés públic mitjançant un repositori a internet.**

III-1.- L'interés per les recopilacions.-

L'interés per recopilar les tradicions populars, conegudes amb el terme folklore, naix a Europa amb el Romanticisme. Concretament a València els projectes i els programes per recollir i organitzar mostres del folklore musical autòcton comencen de manera decidida a mitjan segle XX, quan es crea l'*Instituto Valenciano de Musicología y Folklore* sota la direcció del mestre Manuel Palau.

Abans, en 1931, l'Ajuntament de València va crear el *Museo de Etnografía y Folklore*, una proposta que impulsà Blasco Ibáñez deu anys abans i que no arribà a consolidar-se a causa dels canvis polítics.

Així mateix solen citar-se alguns antecedents poc significatius a finals del segle XVIII, principis i mitjans del XIX i primeries del XX, amb el *Diccionario biográfico de artistas valencianos* de Ruiz de Lihory, obra premiada en els Jocs Florals de Lo Rat Penat en 1894.

Però efectivament l'*Instituto Valenciano de Musicología y Folklore* creat el 1948 amb el suport de la Institució Alfons el Magnànim i l'acció decidida del mestre Manuel Palau van posar en marxa el primer treball de camp realment important en el camp de la recopilació de música de tradició oral valenciana. Entre 1950 i 1968 es publiquen els 14 primers *Cuadernos de Música Folkórica valenciana*. A partir del *Cuaderno* nº 15 (1969) és Salvador Seguí qui es fa càrrec de continuar dirigint les *Misiones Folklóricas* i la publicació dels Quaderns. El quadern nº 16 tanca en 1974 la primera època. En 1978 i 1979 es publiquen encara amb Salvador Seguí els dos primers quaderns de la segona època. La tercera etapa amb quatre quaderns més, entre 1998 i 2013 són responsabilitat de diferents autors.

Aquests Quaderns de la Institució Alfons el Magnànim han tingut molts i diversos col·laboradors en els treballs de camp, les transcripcions i els estudis que, en ocasions, les acompanyen. Destaquem entre altres Maria Teresa Oller, Ricard Olmos o Fermín Pardo.

Al llarg de 63 anys (entre 1950 i 2013) es publiquen 22 quaderns. Es podria esperar, per tant, que l'obra haguera arribat a tindre un major volum, però almenys ofereix una continuïtat que s'agraeix i que ha estat un far orientador de diverses generacions per al coneixement de la tradició oral de la música valenciana.

Salvador Seguí, en 1974, 1980 i 1990 publica tres *Cancioneros Musicales*, de cadascuna de les tres províncies, tres llibres de gran volum que presenten moltes partitures amb músiques recollides pertot l'àmbit territorial valencià.

A banda d'algunes altres publicacions en paper de caràcter local o comarcal que contenen en part o exclusivament partitures de música tradicional, els quaderns d'Alfons el Magnànim i els tres cançoners de Salvador Seguí són el gruix de la recopilació plasmada en transcripcions a partitura musical.

III-2.- La recopilació sonora de la música tradicional.-

El mètode que s'ha utilitzat per a recollir les mostres de música tradicional ha variat segons les èpoques. Quan no existien o no eren de fàcil accés els aparells de gravació del so, els recopiladors eren músics que anaven transcrivint a partitura, sobre la marxa, els cants o les melodies que els comunicants populars interpretaven per a ells. Quan els magnetòfons i les

cintes magnetofòniques començaren a popularitzar-se, les missions de recerca folklòrica accediren a un treball menys estressant i més reposat, perquè les interpretacions dels comunicants eren gravades i posteriorment podien realitzar-se les transcripcions sentint i revisant matisos importants que a primera vista podien passar inadvertits.

D'altra banda, la publicació de les mostres recopilades no es concebia d'altra manera que no fora editant en paper les partitures que el músic recopilador o transcriptor havia elaborat a partir de les interpretacions que els informants populars feien. Aquest fou el sistema que dominava el treball de compilació.

III-3.- Béla Bartók i Zoltán Kodály.-

Però ja a principis del segle XX Béla Bartók i Zoltán Kodály que van treballar en la recopilació i estudi de les músiques tradicionals d'Hungria i altres poblacions de l'Europa oriental i de Turquia, eren partidaris del contacte directe amb el document sonor, amb les interpretacions dels comunicants populars i per tant de la seua difusió i publicació, abans i per damunt de la transcripció a partitura.

El fonògraf -deia Bartók- elimina part de la subjectivitat de l'investigador, per tant ofereix un resultat rigorosament més científic. D'altra banda, aquest mitjà permet recollir certs elements musicals molt difícils d'anotar, com ara el timbre, certs glissandos o determinades afinacions característiques de la música popular. (Béla Bartók)

El fonògraf va ser l'eina més comuna per a enregistrar i reproduir so mecànic des de l'època dels 1870 fins a la dècada dels 80. Va ser inventat per Thomas Alva Edison al 1877. Altres inventors tenien dispositius produïts que podien gravar sons, però el fonògraf d'Edison va ser el primer capaç de reproduir el so gravat.

El treball i les idees entorn de les músiques tradicionals magiar i balcànica d'ambdós il·lustres compositors van encunyar els fonaments de la moderna etnomusicologia i van fecundar les seues composicions de música culta amb substàncies folklòriques transformadores per a la modernitat.

En paraules de Béla Bartók:

"No gaire temps després, -vaig aconseguir una subvenció el 1905, a la inquieta edat de 24 anys- em va embargar el desig de viatjar. Per això vaig començar a explorar Hongria. Vaig anar de poble en poble i vaig sentir la veritable música de la meua ètnia-música tradicional (folk-music). Era l'estímul que necessitava. Vaig tindre la sensació que aquestes meravelloses melodies pentatòniques provenien d'una edat oblidada. Tenien diversos segles d'antiguitat. Probablement jo les vaig sentir quan accidentalment em trobí amb Zoltán Kodály durant una expedició per a recopilar cançons tradicionals ens feu continuar l'expedició junts per anotar les velles cançons tradicionals d'Hongria. En això vam posar tota la nostra energia i

així vam poder descobrir el genuí estil hongarès. Això va portar el meu període Sturm und Drang³ al final. Vaig trobar la meua vocació. Sé què el Romanticisme musical al principi del segle estava acabat. La gent ja n'estava farta d'aquest tipus de música i començava a mirar altres models. Això era, és clar, en part una actitud conscient i en part inconscient"

III-4.- La recopilació sonora a Espanya i al món.-

A Espanya el músic i folklorista extremeny Manuel García Matos (1912-1974), per encàrrec de la discogràfica Hispavox, publica l'any 1961 l'*Antologia del Folklore Musical de España*, un estoig de 4 discs LP contenint 101 peces de música tradicional de tot l'estat enregistrades per ell mateix. L'any 1978, Hispavox publica la, més extensa, *Magna Antologia del Folklore Musical de España* amb 17 LPs i llibre amb il·lustracions. Aquesta obra duu com a subtítol: *Interpretado por el pueblo español*. La discogràfica va encarregar a García Matos que les gravacions foren interpretades exclusivament *per gent de las regions espanyoles, abans que l'oblit o el progrés, acabe amb elles*. L'UNESCO va patrocinar alguna de les moltes edicions totals o parcials que en diferents formats han eixit al mercat.

També cal esmentar el pas per diversos indrets de l'estat espanyol i també per València l'any 1952 de l'etnomusicòleg nordamericà Alan Lomax (1915-2002). El treball de camp d'aquest personatge va ser molt extens; treballà entre altres països a Itàlia, Irlanda, Índia, Rumania... En l'any 2001 la discogràfica americana Rounder va publicar un disc recopilatori *The Spanish recordings: Aragón & València* on es recullen 32 cançons d'ambdós territoris, entre elles algunes fetes a persones de Tavernes de la Vallidigna i a José Calaforra, cantador d'estil conegut amb el nom de Xiquet de Benaguasil.

Altres editores i altres institucions oficials s'han ocupat tant en l'àmbit espanyol com en l'àmbit internacional de crear departaments o centres de música tradicional que han desenrotllat programes per gravar i editar en disc col·leccions o publicacions puntuals de músiques de tradició oral recopilades a la població plana de diferents territoris.

Per citar alguns exemples de l'estat espanyol: La col·lecció *Folk de la Región Murciana* editada pel *Centro Regional de Teatro, Música y Folklore*, o la *Fonoteca de Música Tradicional Catalana*, editada pel *Centre de documentació i recerca de la cultura tradicional i popular*, depenent del *Departament de Cultura de la Generalitat Catalana*, de Castella y Lleó, d'Andalússia, etc...

³ Sturm und Drang: literalment "tormenta i ímpetu" (llibertat artística per arribar als extrems de l'emoció)
https://artsandculture.google.com/entity/sturm-und-drang/m0d5_sg?hl=es
https://esdemusicashop.com/blogs/news/sturm-und-drang-y-cpe-bach?srsId=AfmBOorffQ381BhNSj71AqrkEQORo890IcinyI0NYtxccj_ckMZZDIKz

En l'àmbit internacional, citarem el segell Ocora de Radio France editora de dotzenes de discos, resultat dels treballs de camp que ha organitzat a molt diverses poblacions de tot el món: poblacions africanes, asiàtiques o europees. A Itàlia, col·leccions de distintes regions, a Grècia, a Macedònia, a Alemanya, etc...

III-5.- La recopilació sonora a València.-

El programa que ja s'ha descrit abans i que donà com a resultat l'edició per part de la Institució Alfons el Magnànim dels *Cuadernos de Música Folklórica Valenciana* dirigit per Manuel Palau i posteriorment per Salvador Seguí i altres, en el qual van fer treball de camp gran quantitat de col·laboradors al llarg de 60 anys llargs, va dur-se a terme en una gran part gravant el so dels comunicants populars en distints tipus de fonògrafs segons cada època.

Això significa que aquelles gravacions han existit i sabem que, almenys algunes d'elles s'han conservat i han arribat als nostres dies. El mateix podem dir dels treballs de camp que Salvador Seguí va dur a terme i que van donar lloc a l'edició dels tres cançoners provincials ja mencionats també.

I això ho sabem perquè alguns d'aquests materials sonors han estat cedits a l'Institut Valencià de Cultura de la Generalitat Valenciana fa alguns anys. Concretament les famílies de Manuel Palau i de Salvador Seguí van donar unes quantitats determinades de gravacions. Maria Teresa Oller va donar alguns altres materials dels seus treballs a la Societat Lo Rat Penat. Fermín Pardo també pogué conservar gravacions procedents d'aquells treballs que junt als que va obtenir per les nombroses missions de recerca que ell personalment ha desenrotllat al llarg de la seua vida, potser formen part del seu arxiu privat. Sens dubte, moltes gravacions provinents de les fonts esmentades s'han perdut o s'han destruït. Aquestes situacions no són difícils d'entendre perquè en la mentalitat dels antics recopiladors l'important era les transcripcions solfístiques que es publicaven en cançoners; i en canvi les gravacions -els documents sonors- perdien la seua utilitat, un cop transcrits al paper.

Aquests documents sonors i tots els altres, localitzats o no, que procedeixen de treballs de camp fets per recopiladors particulars o col·lectius de diferents pobles o comarques valencianes, constitueixen el conjunt del patrimoni sonor de la nostra música de tradició oral que ha arribat al nostre temps.

Els Tallers de Música Popular i la Fonoteca de Materials.-

Una consideració particular mereixen els materials sonors procedents dels treballs de camp generats pel programa *Tallers de Música Popular* i els fons sonors recollits en els arxius de la *Fonoteca de Materials*.

En primer lloc, perquè es tracta d'uns programes i d'uns conjunts d'*audios* i d'*arxius sonors* de música de tradició oral valenciana, **institucionals**, promoguts per la Generalitat Valenciana i

de la seua propietat. En segon lloc, perquè aquestes gravacions van ser fetes amb l'objectiu directe i principal de ser publicades, no com a materials subsidiaris. I en tercer lloc, perquè el volum d'aquests arxius sonors de la Generalitat és molt extens.

L'arxiu més visible és el **fons publicat**, que conté exactament 963 mostres. Són les gravacions que es troben en els 32 discs LP o CD editats.

Un altre arxiu és el d'**enregistraments professionals** amb aproximadament 900 peces, arxivades en cintes magnetofòniques de bobina oberta i en cintes DAT

Finalment, hi ha l'**arxiu dels Tallers de Música Popular**, també sobrenomenat com a **arxiu escolar** que té al voltant de 30.000 gravacions, contingudes en el miler de cintes de casset que van ser esmerçades per fer directament les gravacions als comunicants populars durant els treballs de camp.

El primer d'aquests tres arxius, és a dir, el que hem anomenat **fons publicat** compren, doncs, 32 discos amb 963 mostres de música i cant tradicional que van ser gravades en més de 140 poblacions valencianes a més de 1.400 comunicants populars individualment o formant grup i amb una durada superior a les 20 hores. El 98 per cent d'aquestes gravacions van estar fetes per l'equip gestor de la Fonoteca. L'altre 2 per cent són enregistraments obtinguts d'antigues gravacions a cantadors d'estil i dolçainers, ja desapareguts, de les primeres dècades del segle XX.

Un altre arxiu, el d'**enregistraments professionals** conté un fons d'interpretacions gravades de nou amb equipament i personal solvent després de ser seleccionades entre els enregistraments que havien fet els recopiladors dels *Tallers de Música Popular* en gravadores de casset manuals o domèstics. També conté aquest arxiu materials gravats directament i per primera vegada, d'altres fonts diferents als *Tallers de Música Popular*. D'aquest arxiu d'enregistraments professionals s'anaven extraient els materials per publicar en discs i es guardaven altres per futures edicions possibles.

Explicar l'expeditiva fecunditat i la singularitat del tercer arxiu esmentat, l'**arxiu dels Tallers de Música Popular**, -es tracta de 30.000 gravacions obtingudes en 7 anys- exigeix descriure un programa que aprofità l'oportunitat de perseguir l'objectiu indirectament, promovent un educatiu i estratègic projecte de treball en l'escola pública.

El curs escolar 1984-85 es posava en marxa des de la Direcció General d'Educació Bàsica i Ensenyaments Especials de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència de la Generalitat Valenciana, la 1ª Campanya del programa escolar *Tallers de Música Popular*. En una cinquantena de Col·legis d'EGB (Educació General Bàsica) es repetia l'aventura: algun mestre amb un número indeterminat d'alumnes de la "segona etapa" (amb edats entre els 10 i els 12 anys) organitzaven els equips per a entrevistar els seus iaïos, iaïes, veïnat i altres persones d'una certa edat durant un període de temps convenient: l'objectiu de les entrevistes era

aconseguir gravar cançons i músiques antigues als seus majors. Les visites començaven a produir-se després d'una primera reunió amb la persona de la Conselleria que havia convidat el Centre a participar en el treball. Els alumnes, equipats amb quaderns de funcionament, propostes de qüestionari, cinta de casset, gravadora, fitxa índex de la cinta, fitxes per cada cançó gravada i il·lusionats amb la consciència d'estar "salvant" alguna cosa important de la vida del seu poble que es trobava en perill d'extinció, formaven equips i anaven concretant visites i excitant la memòria i l'aquiescència dels seus majors, que solien col·laborar de bona gana ajudant els xiquets a fer un treball escolar ben fet. Així, els alumnes entraven en contacte amb un món del que es trobaven ja desconnectats i al mateix temps, anaven rescatant cançons i melodies.

Possiblement els alumnes participarien en el programa de Ràdio Nacional d'Espanya amb cobertura autonòmica explicant els seus progressos en la Campanya i, amb seguretat, participarien en l'Aplec Fi de Curs que es celebraria al Col·legi del Saler en una agradable festa en la que coneixerien els alumnes d'altres pobles i comarques. Alguns anys va ser possible fins i tot que el dia de l'Aplec els alumnes i els mestres veieren amb els seus ulls els discs que s'havien publicat amb les veus dels seus paisans majors que ells havien rescatat, degudament regravades i amb uns crèdits extensos en el que figuraven els noms d'ells mateixos, alumnes i mestres coordinadors, i del Col·legi del seu poble.

Si, com a mitja, en cadascun dels centres educatius participaven uns 40 alumnes de 50 col·legis, significa que cada curs participaven en la Campanya dos milers d'alumnes. I, per tant, el balanç final dels set cursos que es van implantar els Tallers dona una participació de 14.000 alumnes recopiladors, alguns centenars de mestres i uns quants milers de comunicants populars.

Passant per alt els beneficis educatius d'aquesta activitat per als alumnes, l'objectiu fonamental de la campanya, que era obtindre gravacions de música de tradició oral amb urgència i abundància, quedava garantit, malgrat la manca de requisits personals dels infantils recopiladors. L'acreditació dels documents sonors obtinguts estava plenament assegurada i, fins i tot, en gran part dels casos, un cert nivell d'informació entorn de l'ús i el significat de les peces enregistrades, gràcies a les fitxes de documentació, els quaderns de suport i l'assistència del mestre coordinador

Aquesta aventura va significar una operació col·lectiva i una mobilització cultural que afegia un valor als arxius de la *Fonoteca de Materials* i dels *Tallers de Música Popular*, al marge del seu estricte interès documental. Avui a 2025 aquells 14.000 alumnes s'han fet majors: tenen ja entre 40 i 50 anys, aquells centenars de mestres coordinadors s'han jubilat o han passat a formar part d'una llarga necrològica, en la primera pàgina de la qual han anat inscrivint-se la major part d'aquells milers de persones d'edat que van ser gravades interpretant cançons i melodies per als xiquets.

Efectivament aquests arxius de la *Fonoteca de Materials* tenen un autor identificable: el poble valencià: milers de persones escampades per tot el país i connectades amb milers de ciutadanes i ciutadans d'unes generacions anteriors, també naturals del país, que ja han acabat la seua vida. Una aventura memorable i digna de ser recordada i subratllada i retinguda en l'imaginari col·lectiu valencià en benefici de l'autoestima que tant de bé fa a una societat com la nostra.

El fons publicat de la Fonoteca de Materials.-

Fruit d'aquell treball escolar dels *Tallers de Música Popular* en el període de set anys (des de 1985 fins 1990) i fruit també d'altres fonts i connivències van emergir les edicions discogràfiques de la *Fonoteca de Materials*.

Els 30 primers discos editats entre els anys 1986 i 2001, més el darrer àlbum doble (2012) estan organitzats en distints tipus de publicacions:

- . discs de materials variats quant a procedència territorial i quant a gènere musical (vol. de l'1 al 6 en estoig),
- . discs amb el repertori tradicional d'un poble o comarca en totes les seues facetes (vol. 11, 12 i 13: Alt Palància. *Música tradicional*) o bé amb un tipus determinat de música (vol. 7: Morella. *Tocs tradicionals de dolçaina*),
- . discs amb manifestacions puntuals de la tradició (vol. 24: *Les danses a la Vall d'Albaida*),
- . discs antològics d'un gènere definit (vol. 25 i 26: *Antologia del cant valencià d'estil. 1915-1996*, o bé, vol. 28, 29 i 30: *Cants de l'Aurora*)

El problema suscitat amb els canvis tecnològics i informàtics. El repte.-

Durant tots aquests anys de l'edició de discos, amb accions diverses, es va desplegar un intens i continuat treball de promoció i distribució dels discos editats i reeditats en MC (casset) i CD, que va fer de tot aquest cúmul de documents sonors de música de tradició oral valenciana, uns materials coneguts i aprofitats per distints tipus d'usuaris, però sobretot per les persones i col·lectius compromesos en qualsevol nivell de treball en la música tradicional. Així mateix, per contactes puntuals i per alguns simposis es van situar exemplars d'aquestes edicions en Centres d'estudi i documentació de diversos països i en càtedres i departaments universitaris d'Etnomusicologia arreu del món.

Però les edicions de la Fonoteca i la seua difusió a partir de la segona dècada del segle XXI han patit el procés d'invisibilització que ha sobrevingut sobre el món del disc i sobre la indústria discogràfica, en general, a tot arreu, per causa de l'abandó del seu us i la substitució que han patit els suports físics del so gravat en benefici dels suports en les xarxes i plataformes d'internet, llocs virtuals on s'ha transferit la localització, consulta, escolta i venda de la música,

que fins aquesta innovació, es materialitzaven a través dels diversos suports físics (discs, cintes, etc.)

Des que es produeix la nova situació que s'acaba de descriure, els responsables i usuaris de les edicions de la *Fonoteca de Materials*, han maldat per posar sobre la taula la necessitat de reconvertir la transmissió i expansió dels materials de música de tradició oral valenciana: en primer lloc del **fons publicat**, és a dir, el contingut dels 32 discos editats, però també dels materials continguts en l'arxiu **d'enregistraments professionals**, així com de l'extens **arxiu escolar** o **arxiu dels Tallers de Música Popular**.

Perquè avenir-se a la nova situació que imposa el canvi tecnològic, és a dir canviar la ubicació dels àudios des dels ja antics suports físics (discos, cintes, etc.) i instal·lar-los en les plataformes d'internet i en els repositoris informàtics, no a soles sol·luciona els problemes provocats pel desús dels discs, sinó que obre uns enormes avantatges i possibilitats per als documents sonors no publicats i confinats en arxius d'accés complicat i de consulta lenta i rudimentària. Pujant a un repositori d'internet els arxius sonors no publicats es multipliquen exponencialment les possibilitats de consulta i s'obtenen unes eines, impensables abans, per a l'estudi i la investigació d'eixos arxius. Aplicar un programa informàtic de gestió de bases de dades, com ara l'Acces, a uns arxius que contenen milers de documents sonors o àudios, obre un univers d'incalculables oportunitats en la seua gestió i en el seu aprofitament: consultes de taules de referències creuades, per fer a l'instant classificacions, comparacions, seleccions, càlculs, estadística, etc.

Per tant, crear un repositori en internet i recuperar la visibilitat perduda de les cançons i músiques que contenen els discos publicats en la *Fonoteca de Materials* facilitant un accés públic, ràpid, fàcil i permanent és un objectiu prioritari i senzill de gestionar. Introduir en el repositori una base de dades amb els arxius sonors no publicats, aplicant-los la fitxa de dades i informacions que un programa com Acces pot dinamitzar de manera extrema, és un procés més llarg que pot i deu pautar-se en calendari, racionalitzant les etapes i les prioritats del servei que es pretén oferir.

Prioritat per als fons sonors de la Generalitat.-

Però en aquesta època en la que es produeix la nova situació que seguim considerant, l'Institut de la Música, que és qui aleshores està gestionant la Fonoteca, ha rebut ja la donació dels fons sonors que les famílies del mestre Manuel Palau i de Salvador Seguí li han cedit. Evidentment, aquests arxius, propietat de la Generalitat Valenciana també s'han d'incloure en la mateixa operació que els arxius de la Fonoteca, segurament amb més motiu. Perquè els arxius de Manuel Palau són, sens dubte, els que contenen gravacions més antigues i, per tant, teòricament més valuoses, per la major autenticitat en l'estil què posseïen les generacions passades. I pot afirmar-se semblantment que alguns dels materials de l'arxiu de Salvador Seguí tenen també més antiguitat.

I aquesta necessitat de reconvertir la transmissió i expansió dels materials de música de tradició oral valenciana, almenys i en un primer moment, de tots els que són propietat de la Generalitat Valenciana, ha de materialitzar-se amb les mateixes eines, equipaments i actuacions que s'han implementat actualment en l'oferta de música gravada, és a dir, ubicant els fonogrames o gravacions sonores en un repositori d'internet per a que siguen accessibles a tota la població.

Els primers treballs abordats.-

Davant aquesta nova situació encara anunciada, els responsables de la Fonoteca en l'Institut de la Música, començaren abans de 2012 a encarar la futura problemàtica. Així, es començà a elaborar una fitxa amb diferents apartats que havien de contemplar les informacions pertinents i interessants d'una gravació de música de tradició oral i que haurien de determinar un futur programa informàtic per a fer consultes creuades en el moment de la creació d'un repositori en internet que es preveia ineludible en un període no molt llarg. Aquesta fitxa va ser completada uns anys més tard, preparant així el terreny dels canvis previstos.

Durant anys posteriors, s'ha anat treballant en altres tasques en la mateixa direcció. A dia d'avui, s'han digitalitzat, tallat i descrit les prop de 32.000 mostres dels tres arxius de la *Fonoteca de Materials* (Arxiu de fons publicats, Arxiu d'enregistraments professionals i Arxiu Escolar o *de Tallers de Musica Popular*) . També s'han digitalitzat, tallat i descrit les 300 mostres de l'Arxiu de Manuel Palau i les 1.000 mostres de l'Arxiu de Salvador Seguí. Tot aquest treball és un pas previ i independent a la creació del repositori perquè aten a la pervivència dels materials sonors continguts en cintes i suports físics, si considerem la vulnerabilitat i la caducitat en el temps de qualssevol d'aquests suports físics que van deteriorant les gravacions, acabant per fer-les desaparèixer.

A més d'aquestes tasques, s'han catalogat les vora 2.000 mostres de l'Arxiu de fons publicats i de l'Arxiu d'Enregistraments professionals és a dir, s'ha aplicat aquella extensa fitxa, que suposa fer una descripció densa -quasi una anàlisi- de cadascuna de les 2.000 peces- Localització i identificació: suport original, títol, durada, interpretació, gènere, lloc de procedència, comarca, província, data de recopilació, intèrprets... Dades del text: idioma, nivell, pronunciació, tipus d'estrofa, rima, temàtica... Dades de la música:, bastiment melòdic, tipus de melodia, emissió de la veu, improvisació, afinació, ritme, tempo, harmonia... Dades etnogràfiques: funcionalitat, situació d'ús, vigència social, connexions amb variants textuais i / o musicals... S'hi inclouen també vincles amb l'arxiu sonor, amb fotos del moment de l'enregistrament, amb la lletra de la cançó, si n'hi ha, i amb la transcripció a partitura, si n'hi ha.

Els treballs pendents.-

Cal dir que no és necessari catalogar a fons totes les mostres abans de penjar-les. Els ítems indispensables serien els de localització i identificació, i potser una selecció succinta de la

resta. D'aquesta manera, hi ha l'opció de prioritzar l'arrencada del repositori i no dilatar més la seua inauguració esperant a completar tota l'extensió d'informacions, que podrien anar afegint-se progressivament, ampliant així les possibilitats de consulta, de manera que no es retarde més l'accés als materials sonors amb un primer nivell de consultes possibles. Potser aquesta fórmula fora, a més a més, un primer factor de vitalitat i canvi en la vida i us del repositori

Resta, doncs, l'última acció que és "penjar" en la xarxa les mostres sonores i totes les informacions que l'acompanyen. Això ho ha de fer una empresa informàtica d'entitat i solvència, per la qual cosa cal comptar amb un pressupost elevat, dur a terme uns treballs coordinats entre els tècnics informàtics i els generadors de continguts, assegurar un manteniment, etc., és a dir, activar tot allò necessari per a que es dissenye el programa base del repositori i es comencen a "penjar" els materials sonors i les informacions bàsiques de cada *audio*.

IV. ELS ARXIVS PRIVATS DE MÚSICA DE TRADICIÓ ORAL.-

L'objectiu preferent d'aquest informe és tractar dels arxius sonors públics, és a dir, d'aquells que són propietat de la Generalitat Valenciana. No obstant, en un segon nivell parlarem dels arxius sonors privats.

És voluntat dels responsables dels arxius sonors públics que, orgànicament estan ubicats en l'Institut de Cultura de la GV -Direcció adjunta de Música-, arribar a establir contactes amb els propietaris dels arxius sonors privats per arribar a un acord entorn de l'organització de tals arxius privats amb l'objecte que adopten un disseny comú al que s'ha adoptat per als arxius públics i oferir-los una col·laboració des de l'administració per a la realització dels treballs que calguen en tal sentit. De fet ja s'han establert contactes i converses amb alguns dels arxius més importants.

Un altre objectiu al respecte és conèixer l'existència d'uns altres arxius deslocalitzats i arribar a fer el mapa de tot allò que es puga localitzar per arribar a negociar la mateixa oferta que s'ha previst per als arxius privats coneguts.

L'arxiu més important és el de Fermín Pardo per la quantitat i la qualitat de les mostres que conté. S'estima que pot contindre al voltant de 4.000 mostres guardades en 399 cintes de casset, consultables ja per una plataforma d'internet. Les mostres estan digitalitzades i descrites però no tallades. Per tant presenten una dificultat considerable per als usuaris quan intenten localitzar una mostra concreta, perquè cada cara del casset és un únic tall i, per tant, és urgent tallar i independitzar cada mostra. També seria desitjable catalogar les mostres progressivament aplicant la fitxa abans descrita que s'ha aplicat a a les mostres d'alguns dels arxius públics.

Un altre dels arxius privats importants és el de Pep Gimeno, conegut amb el renom de *Botifarra*. Consta de 250 cintes de casset que contenen al voltant de 2.000 mostres, sobretot de la comarca de la Costera, però també d'altres indrets. Aquest arxiu encara està en procés de digitalització.

Des de l'Institut de Cultura de la GV s'han mantingut contactes també amb la societat cultural Lo Rat Penat, a qui Maria Teresa Oller va cedir el seu fons sonor en suport de cintes de casset per tractar, tal com en els altres arxius sonors de coordinar esforços i col·laborar en tot allò necessari per salvar les gravacions, organitzar l'arxiu i posar els fons a l'abast públic. Maria Teresa Oller va ser de les primeres col·laboradores del mestre Palau i va allargar el seu treball durant molts anys. Per tant cal entendre que les mostres sonores del seu arxiu poden ser molt antigues i valuoses.

Hi ha uns altres fons localitzats que alguns col·lectius o persones han anat formant, com ara Antoni Guzmán, el Grup Ramell de Castelló, Alex Torres, els Germans Caballer, Sebastià Garrido, els Germans Lluís Xavier i Miquel Àngel Flores (Grup Alacant). I és sabut que hi ha uns altres col·lectius folklòrics locals o comarcals que tenen fons de gravacions sonores de música de tradició oral valenciana.

Potser l'opció d'incorporar tots aquests arxius privats al gran repositori públic seria la que més servei prestaria a la ciutadania. Però és prioritari anar fent el camí de trajecte conegut i en bones condicions per anar anant, amb els arxius públics.

V. DIFUSIÓ I INTERACTIVITAT PER AL REPOSITORI.-

La mateixa existència del repositori és ja un primer pas -el primer pas- per a donar difusió als materials sonors. Però la missió del repositori no ha de ser "reposar", en el sentit de dormir o restar abandonat en la penombra del núvol informàtic. La mateixa existència d'un repositori ric que possibilita el contacte assidu amb les interpretacions musicals del poble -i el seu, més o menys profund, estudi- és per ell mateix un instrument molt útil per a desvetllar en la població l'interès, el coneixement i, fins i tot, l'alfabetització en aquest llenguatge musical atresorat i codificat en el cúmul i en l'entranya dels materials sonors. No a soles ni principalment per als estudiosos i especialistes, sinó en primer terme per abordar sectors de població amb incitacions que conflueixen en difondre el gust i la voluntat d'utilitzar aquest llenguatge musical. En aquest sentit, les audicions espontànies i aleatòries d'interpretacions populars que els arxius sonors contenen són l'activitat genuïna per una educació musical des de les formes tradicionals.

Potser en aquesta tasca de difusió i provocació de la interactivitat envers el repositori haurien d'implicar-se més entitats i no únicament aquella que és responsable del repositori i dels arxius que hi conté. Com ara, l'ETNO, *Museu Valencià d'Etnologia* de la Diputació Provincial de València, que desplega una gestió potent en aquest sentit. L'ETNO va ser declarat l'any 2023

Museu Europeu de l'Any pels premis EMYA del Consell d'Europa, precisament per la seua gestió de difusió i interactivitat presentant la cultura tradicional amb claus contemporànies. Potser també caldria connectar les accions i programes per l'ús i la difusió del repositori amb les tècniques i els costums de la moderna comunicació, especialment utilitzada per la població jove. Potser caldria a més un contacte amb la comunitat educativa per implicar-la en les virtualitats d'ús del repositori.

VI. PRONUNCIAMENTS A LES CORTS VALENCIANES ENTORN DE LA FONOTECA DE MATERIALS.-

El 18 de novembre de 2020, el grup parlamentari Compromís va presentar una *Proposta de Resolució* a la Mesa de les Corts, que comença per una extensa *Exposició de motius* i que acaba amb la proposta pròpiament en els següents termes:

PROPOSTA DE RESOLUCIÓ

1.- Les Corts insten el Consell a:

- a. Posar a l'abast de la ciutadania el fons de la Fonoteca de Materials de la Generalitat Valenciana que es troben ja digitalitzats en format, obert, gratuït, descarregable, accessible i de qualitat, comptant amb els mitjans electrònics dels quals disposem a l'actualitat.
- b. Reprendre els treballs de recerca, catalogació i recaptació de materials amb la fi d'ampliar el fons de la Fonoteca de Materials de la Generalitat Valenciana, així com continuar amb els treballs de digitalització d'aquesta.
- c. Fomentar la unificació dels arxius etno-musicals deslocalitzats en diferents institucions i fons privats arreu del territori.
- d. Realitzar accions de difusió i promoció de dit fons una vegada es produïska la seua posada a disposició de la ciutadania en obert.

Les Corts, 18 de novembre de 2020

Dos anys més tard, en la Sessió plenària realitzada el dia 29 de setembre de 2022, es sotmetia a debat i s'aprovava pel Ple de les Corts Valencianes la proposta de resolució subsegüent al debat de política general previst en la Llei 5/1983, de 30 de desembre, del Consell, sobre l'adopció de mesures en matèria d'educació, cultura i esport, presentada pels grups parlamentaris Socialista, Compromís i Unides Podem (RE número 61.091).

Finalment, d'acord amb el que hi ha disposat en l'apartat 4 de l'article 77 del Reglament de les Corts Valencianes, s'aprovava una Resolució d'onze punts. El punt nº 9 d'aquesta Resolució diu així:

9. Crear una fonoteca de música popular valenciana que permeti posar a l'abast de la ciutadania els fons de la Fonoteca de Materials de la Generalitat, en format obert, gratuït, descarregable i accessible, com també continuar la digitalització de materials i unificar arxius etnomusicals deslocalitzats en diferents institucions i fons.⁴

Aquests dos pronunciaments, tant la Proposta de Resolució (PNL) adreçada a la Mesa de les Corts l'any 2020, com la Resolució 55/4 debatuda i aprovada pel Ple de les Corts l'any 2022 no van produir cap efecte per millorar o variar les actuacions o els plans sobre el futur immediat de la Fonoteca de Materials per part de les autoritats responsables. Tot i la insistència de curadors i afectats, fins l'entrada de l'any 2024 no es va aprovar la creació del repositori per part de la direcció de l'IVC.

VII. RECOMANACIONS A L'ADMINISTRACIÓ.-

El CVC és conscient del llanguiment que estan patint els arxius de música de tradició oral valenciana per causa del dilatat absentisme que s'ha mantingut durant massa anys per part de l'administració pública. És per això que les recomanacions redactades a continuació, s'enfocaran com un exemple d'allò que caldria o podria arbitrar-se sense dilació. Es tracta de presentar les necessitats actuals del sector d'una manera plàstica, descrivint uns exemples possibles d'actuació eficaç.

De tal manera que el CVC amb el present informe pretén fer palés als responsables de la política cultural de la Generalitat

- 1.-- a).** que, a hores d'ara, resulta urgent fer un pla de **creació d'un repositori en internet** per a encabir els arxius sonors públics de música de tradició oral valenciana custodiats i gestionats per la direcció adjunta de Música de l'IVC
- b).** que, el pla de creació d'aquest repositori hauria de concretar **un termini de temps breu** per a la seua inauguració, atés que han passat massa anys des que la major part de la població ha abandonat l'ús del disc i utilitza les plataformes que internet ofereix per a sentir i obtindre música, circumstància que ha forçat a oblidar l'existència de la Fonoteca de Materials que promocionava i promovia les seues publicacions discogràfiques, divulgant així la font de coneixement i alimentació musical de la tradició valenciana. Ha passat ja més d'una dècada des que els curadors dels arxius públics de la Generalitat van advertint de la necessitat de crear tal repositori, una demora tan continuada que posa de manifest una flagrant subestimació.
- c).** que, amb l'objecte que el termini de temps siga efectivament breu, s'inicie el procés d'informatització amb dues accions:

⁴ https://www.cortsvalencianes.es/publicaciones-CV/obtenerInsercionHtmlBO?f_clave_insercion=190935346616052&idioma=ca VA

1ª: inauguració immediata del repositori només **pujant l'arxiu sonor de fons publicats de la Fonoteca de Materials** amb les informacions acreditatives i aquelles altres informacions que, per ser material publicat, no exigeixen molt de temps,

2ª: publicació en les plataformes comercials del mercat informàtic (Spotify i altres) d'una selecció de 50 *audios* de les interpretacions més adients de la *Fonoteca de Materials*

d). que es contemple provocar una repercussió pública positiva per prestigiar aquestes dues realitzacions, com ara, organitzant un event, com a presentació del repositori, que implique la participació dels antics alumnes i mestres protagonistes de la memorable operació que va produir en els anys 80 del segle passat el programa *Tallers de Música Popular* i la complicitat d'artistes i músics tradicionals amb actuacions i fòrums. Què es proveïsca una cobertura potent en la TV i ràdio autonòmiques i en els mitjans de comunicació en general de tal event.

e). que, simultàniament a aquelles dues accions, s'elabore el pla de construcció del repositori:

- instal·lar el programa informàtic desenvolupat

- definir etapes per la pujada de materials prioritzant **la instal·lació**

de documents sonors amb documentació acreditativa i funcional

bàsiques, deixant per altres fases l'afegiment de paquets d'informacions progressius per adjuntar a cada document sonor

- dur a terme les accions definides en les diferents etapes amb diligència i professionalitat

2.-- . que es destine **una assignació pressupostària suficient** per acomplir els terminis d'aquest pla de creació del repositori i es proveïsca **el personal necessari** per arribar als objectius temporals.

3.-- Que es genere un programa estable i eficaç per a promoure i incitar l'ús del repositori no a soles entre els especialistes, sinó especialment entre els aficionats i, encara, entre la població en general, especialment les generacions joves, per a que la música de tradició oral valenciana siga coneguda i apreciada i obtinga progressivament un lloc important en la cultura viva de la població. Que es promoga la col·laboració de l'IVC, que gestiona els arxius sonors públics, amb altres institucions dedicades a la cultura popular com ara l'ETNO, depenent de la Diputació Provincial de València, per la seua eficàcia en la contemporanització dels recursos culturals de la tradició valenciana

4.-- És més que presumible la necessitat de crear un departament en l'organigrama de la Generalitat Valenciana amb la categoria indefugible que obliga un pla amb grans aspiracions, com el que estem recomanant, i que hauria d'assumir a més unes altres atencions al món de les tradicions populars valencianes, un departament que per fi crearia per primera vegada la Generalitat Valenciana, observant i atenent els requeriments reiterats que durant molts anys han estat reclamats per distints sectors culturals, socials i territorials de governació valenciana.

5.-- S'aconsella a la Generalitat Valenciana la incoació del procés per a declarar **Bé d'Interés Cultural (BIC) Immaterial**:

L'herència musical que la tradició popular valenciana ha dipositat per transmissió oral en la memòria de la població.

Aquesta herència inclou l'antic i extens repertori de cançons, melodies i balls que avui coneguem, compren també els estils i les formes de creació popular que ens han arribat, els intèrprets (cantants, sonadors d'instruments, els conjunts musicals de cant col·lectiu, rondalles, colles), la manera de conduir-se musicalment de la població que domina o cultiva la tradició oral viva, els endemismes de la tradició oral que la música valenciana conté, les estructures musicals compartides amb altres territoris, les conductes vocals en el cant, les habilitats per fer sonar els instruments tradicionals, els luthiers, els instruments antics, les col·leccions d'instruments, els estudis sobre música tradicional, els estudiosos, etc.

6.-- S'aconsella també a la Generalitat Valenciana la incoació del procés per a declarar **Bé d'Interés Cultural (BIC):**

Els arxius sonors públics que contenen interpretacions de música de tradició oral valenciana gravades a la població plana i els arxius sonors privats que es documenten i s'homologuen segons les prescripcions arbitrades per la Generalitat Valenciana.

En aquest moment, la declaració de BIC afectaria els diferents arxius de la *Fonoteca de Materials*, i dels fons cedits a l'IVC per les famílies dels mestres Manuel Palau i Salvador Seguí. En un futur, s'incorporarien mitjançant declaració o disposició explícita de la Generalitat, altres arxius privats quan es consideraren documentats i homologats segons les prescripcions arbitrades per la Generalitat Valenciana.

Aquest informe es remetrà a la Conselleria d'Educació, Cultura, Universitats i Ocupació de la Generalitat Valenciana, a l'Institut Valencià de Cultura i a tots els departaments autonòmics, provincials, comarcals i municipals de poblacions superiors als quaranta mil habitants, responsables de cultura, així com al sector professional, a la Comissió de Cultura de les Corts Valencianes, al Conservatori de Música de València i a Presidència de la Generalitat.